

DN Debatt. "SD har inte begripit diskrimineringslagen"

Publicerad 2023-04-28

Att få döms är inte ett tecken på att diskriminering inte existerar, utan beror på att för få mål kan drivas till domstol, skriver artikelförfattarna. Foto: Gorm Kallestad/NTB

DN DEBATT 29/4.

Att kunna vända sig till en antidiskrimineringsbyrå för kostnadsfri rådgivning och vägledning är en viktig del av en rättsstat. Sverigedemokraterna vill dra in anslagen till våra verksamheter. Det skulle inte stoppa den diskriminering som finns, utan bara leda till att ännu färre drabbade får upprättelse, skriver företrädare för elva antidiskrimineringsbyråer.

Få ut mer av DN som inloggad

Du vet väl att du kan skapa ett gratiskonto på DN? Som inloggad kan du ta del av flera smarta funktioner.

 Följ dina intressen

 Nyhetsbrev

[Logga in](#)[Skapa konto gratis](#)

Under skärtorsdagen kunde TV4 avslöja att [Sverigedemokraterna lämnat in förslag](#) till höstens budget gällande nedläggning av den nya oberoende myndigheten Institutet för mänskliga rättigheter. SD vill också avveckla bidrag till bland annat organisationer som arbetar mot diskriminering.

Partiets migrationspolitiska talesperson Ludvig Aspling påstår att diskriminering och rasism är ovanligt i Sverige och att dessa organisationer därför inte behövs. För att understryka sitt argument hänvisar Aspling till det låga antalet fällande domar enligt bestämmelsen "olaga diskriminering" i brottsbalken. Detta påstående måste bemötas.

Det är viktigt att hålla isär bestämmelsen om olaga diskriminering i brottsbalken och förbudet mot diskriminering i diskrimineringslagen.

Bestämmelsen om olaga diskriminering har funnits sedan 1971, och är enbart tillämplig om näringsidkare, anordnare av allmän sammankomst, anställd på statlig eller kommunal verksamhet eller politiskt valda förtroendemän diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck. En person som upplever sig ha blivit utsatt för olaga diskriminering anmäler det till polisen.

Om Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden och till EU-rätten krävs i stället en kraftig ökning av anslagen.

De organisationer som SD vill ta bort anslagen för arbetar dock inte med bestämmelsen om olaga diskriminering utan med diskrimineringslagen. Sedan dess tillkomst 2009 är det betydligt vanligare att diskrimineringsärenden faller under diskrimineringslagens civilrättsliga bestämmelser än under brottsbalkens straffrättsliga. Att inte ens nämna diskrimineringslagen och dess omfattning i detta sammanhang tyder på okunskap hos Aspling.

Diskrimineringslagen har sju diskrimineringsgrunder. Utöver de som finns i bestämmelsen om olaga diskriminering finns även kön, funktionsnedsättning och ålder med som grunder i lagen. Denna är också tillämplig på fler samhällsområden och gäller i arbetslivet, vid utbildning, i kontakten med hälso- och sjukvård samt för varor, tjänster och bostäder.

En person som upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering enligt lagens bestämmelser kan vända sig till Diskrimineringsombudsmannen (DO), sin fackförening eller sin lokala antidiskrimineringsbyrå. Dessa ärenden faller alltså inte under allmänt åtal och utreds och prövas därför inte av polis och åklagare.

Antidiskrimineringsbyråerna finansieras till betydande del av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Enligt dess senaste rapport tog byråerna under 2020 gemensamt emot 1 562 ärenden. DO tog under 2022 emot 3 248 anmälningar som myndigheten bedömde omfattades av diskrimineringslagen eller familjeledighetslagarna.

Myndigheten menar att mörkertalet är stort och skriver i sin senaste sammanställning att den mest uppenbara anledningen är att inte alla personer som blir utsatta för diskriminering informerar någon samhällsaktör om detta. Dessa uppgifter är offentliga och finns tillgängliga på myndigheternas hemsidor.

Vi efterfrågar även en översyn av processreglerna gällande diskrimineringsärenden så att fler ärenden kan gå till domstol.

Hade Aspling kritiserat det låga antalet domar där diskriminering konstaterats enligt diskrimineringslagens bestämmelser så hade vi varit de första att hålla med. Att det inte finns fler beror emellertid inte på att diskriminering inte existerar utan på att antidiskrimineringsbyråerna saknar de ekonomiska förutsättningarna att driva fler mål i domstol.

Det beror bland annat på att mål som rör överträdelse av diskrimineringslagen drivs enligt civilrättsliga processregler som innebär att den förlorande parten riskerar att behöva betala inte bara sina egna, utan även motpartens rättegångskostnader. Majoriteten av de ärenden antidiskrimineringsbyråerna får in avslutas därför med alternativa lösningar såsom förlikning, eller med att ärendet helt enkelt läggs ned utan att personen fått upprättelse.

Att avskaffa det anslag som gör att vi och många andra organisationer som arbetar med dessa frågor kan bedriva vår verksamhet skulle inte innebära att diskriminering upphör att existera, utan endast att de som utsätts får än färre möjligheter till upprättelse.

Om Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden och till EU-rätten och försäkra att enskilda har tillgång till rättssystemet vid diskriminering, krävs i stället en kraftig ökning av anslagen.

Vi uppmanar regeringspartierna att försvara det här anslaget vid budgetförhandlingarna och därmed individens rätt att få hjälp vid diskriminering. Vi efterfrågar även en översyn av processreglerna gällande diskrimineringsärenden så att fler ärenden kan gå till domstol och lagen får den avskräckande effekt som avses i förarbetena.

Text

Amadeu Batel, ordförande, Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Syd

Caroline Daly, verksamhetsansvarig, Örebro rättighetscenter

Nora Emanuelsson, verksamhetsledare, Antidiskrimineringsbyrån Fyrbodalen

Maria Hammarström, verksamhetsledare, Antidiskrimineringsbyrån Sydost

Per Hydén, verksamhetschef, Agera Värmland

Johanna Ingemarsson, tf verksamhetschef, Malmö mot diskriminering

Sandra Isaksson, ordförande, Byrån mot diskriminering i Östergötland

Sofie Johansson, verksamhetsledare, Rättighetscentrum Halland

Jannie Lehman, jurist och verksamhetsansvarig, Antidiskrimineringsbyrån Norra Skåne

Amélie Poletti Lundström, verksamhetsansvarig, Antidiskrimineringsbyrån Humanitas

Annika Åkerberg, verksamhetsledare för antidiskrimineringsverksamheten, Civil Rights Defenders

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt